

A RÁKOSPALOTA-ÚJVÁROSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE

ÍRTA: Kiss Domokos

Az írás 2005-ben jelent meg a XV. kerületi Kalendáriumban¹

Néhány évtizede még jól meggondolta az ember, hogy este neki merjen-e vágni a Rákospalotától néhány kilométerre levő Fót felé vezető útnak, olyan elhagyatott, járatlan volt az. Ma nagyáruházak sora szegélyezi az „északi kaput”, s fényözönük biztos irányt mutat. A gazdaföldek helyére épített kereskedelmi monstrumok szorításában, a Rákos- és Szilas-patak vékony szalagjai között fekszik Rákospalota, egy hatalmas lakóteleppel meghízaltatván, a maga kiáltó ellentétéivel, s az 1950-ben kényszerből odahagyott függetlenségével. Az Ófalu megmaradt parasztházai őrzik a régmúltat, a kertváros villái romjaikban is emlékeztetnek a polgári környezet kiépítésének kezdeményezésére, a tisztviselő családok szerényebb portái pedig Zuglóiig nyúlva ölelik körül az egykor a Magyar Államvasutak által létesített lakótelepet.

Ezen a helyen már a török hódoltság alatt létrejött az „evangélium szerint reformált” keresztyén gyülekezet, a mai Rákospalota-Óvárosi Református Egyházközség elődje, s a reformátusság a későbbiekben sem tárgított e homokos, lapályos, „összel sáros, mégis város” helyről, úgyannyira, hogy számuk a XX. század elejére meghaladta a hatezer főt, s a gazdálkodó kis-és középbirtokosok jóléte egyben az ősi múltra visszatekintő gyülekezet anyagi gyarapodását is jelentette.

Éppen 75 éve – 1928-ban – megalakult az immár önálló presbitérium, amely meghívta a Rákospalota-Újvárosi Egyházközség első lelkipásztorául az Erdélyből áttelepült-menekült Szabó Miklóst, aki addig a Bethesda Kórház gondozó lelkésze volt. Az újvárosi híveknek mindenük volt, csak pénzük nem. Ezért téglákat kezdtek gyűjteni. Ott állt a hatalmas téglakupac a homokos, szél által port kavaró telken az iskola előtt, s egyre nőtt, ahogy a hívek száma is a szűk kis imateremben. Öt év sem telt bele, s az akkori püspökhelyettes, Kovács J. István, 1933-ban lerakhatta az épülő templom alapkövét. Készen állt Csaba Rezső terve, amely a „drága Erdély” földjén épült évszázados erődtemplomokat mintázta, s a templom a keresztségben – az elszakított ország-részekre is utalva – a Magyar Sáfárság temploma nevet kapta, azon újszövetségi ige alapján, amely szerint „ami a sáfároktól megkívántatik, az, hogy mindegyik hűnek találtaassék”. (1 Kor 4:2)

¹ László Tamás, Vízér Klára (szerk.): XV. Kalendárium - Magyar Szinergia Ház Egyesület 2005., 119-120. o.

A templom – igaz, még torony nélkül – 1936-ra készült el, s szenteltetett fel. A toronygombba elhelyezett okmány szerint: „Szomorú és nehéz időkben építjük templomunkat, amikor nemzetünket, Egyházunkat mindenfelől félelmes ellenségek környékezik, sőt az egész világra a gazdasági válság sötét felhői nehezednek. Az az imádságunk, hogy legyen a mi templomunk az evangéliumi világosság háza, magasra emelkedő tornyán a csillag a magyar hajnal és lelki feltámadás csillaga, s ha valaha, valamikor e ház romlásával ezt az okmányt is olvassák, lássák meg, hogy nehéz időkben is velünk volt az Úr, akitől jó minden áldás, és akié minden dicséret és dicsőség.”

A négyosztályos elemi iskolában folyt a tanítás, minden úrnapján hálaadásra összegyűltek újonnan épült templomukba a hívek, megalakult a cserkészcsapat. A lelkész mellett ott állt mérhetetlen munkabíráásával, s hatalmas befolyásával a gyülekezet főgondnoka, Dr. Gyökössi Endre, aki a később országsszerte ismert pasztorálpszichológus lelkész, mindenki „Bandi bácsiának” édesapja volt.

Alighogy befejeződött a templom építése, újabb nagy erőpróbára készült a lelkiekben és anyagiakban meggyarapodott gyülekezet: a MÁV-telepen, az Államvasutak által adományozott telken egy második templom építését határozták el. Nem is sejtették, hogy egy újabb világháború előestéjén született meg döntésük...A nagy álmok és elhatározások ideje lejárt: az 1944-ben Dr. Ravasz László által felszentelt MÁV-telepi templom még épült, de az ország hadba lépést követően a nagyívű terveket már nem tudták megvalósítani a Széchenyi utcában. Így is Budapest egyetlen gyülekezete a Rákospalota-Újvárosi közösség, amely két – toronnyal is díszített – templom büszke tulajdonosa. 1948-tól azonban embert és hitet próbáló idők következtek. Az iskolát államosították, a cserkészcsapatot felszámolták, az egyesületeket megszüntették. A gyülekezet főgondnokát kitelepítették családjával együtt, s noha az 50-es évek anyakönyvi adatai szerint még valamiféle „dac-hit”-ből 40-50 fiatal konfirmált, a

gyülekezetben a leépülés megkezdődött. Szabó Miklós nyugdíjba vonulása, majd halála után Pintér István került a gyülekezet élére, s neki kellett végignéznie, -élnie, -szolgálnia a legnehezebb esztendőket, az egykor oly büszkén önállósodott újvárosi gyülekezet megroppanását. A gyülekezet második lelkipásztorának szíve 1981-ben adta fel a harcot – majd’ harmincévnyi szolgálat után – s ekkor nem kevés méltatlan huzavona után a ma is a gyülekezetben szolgáló lelkészt, Kiss Domokost választotta meg a presbitérium, azzal az elvárással és reménységgel, hogy az egykori dicső múlt megmaradt értékeivel jól sáfárkodva szolgál majd a gyülekezetben. Mára kiderült, hogy a két templom és a gyülekezeti ház tervbe vett felújítása hatalmas terheket rótt a közösség tagjaira, hiszen nem szinte nem volt olyan év, amikor az időtől megviselt épületeken ne lett volna valami helyrehozandó. 1986-ra az Arany János utcai, 1994-re a MÁV-telepi templomot újította fel a gyülekezet – nagyobb részét önerőből – és a millenniumi ünnepre szerette volna a gyülekezeti házat is közösségi-ifjúsági központtá alakítani. Ez utóbbi azonban még várat magára...

A társadalomban végbement változások hatására az elmúlt évtizedben – Istennek hála – egyre nagyobb lehetőségek kínálkoztak a gyülekezet előtt, elsősorban a gyermekekkel és fiatalokkal való foglalkozás terén: megvalósultak nyárról-nyárra a hittan- és ifjúsági táborok, megindult a vasárnapi gyerek-istentisztelet; a misszió számtalan területén kerülhetett a gyülekezet megoldandó feladatok elé. Az önállósodásra egykor oly büszke újvárosi nép és gyülekezet immár 75 éve él és szolgál Istentől választott helyén.